

Vantaan ympäristöpolitiikka 2012-2020

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa 18.6.2012 § 7

Sarja A 13

ISBN 978-952-443-410-2

Johdanto	2
Ympäristöjohtaminen Vantaalla	4
Ympäristöhaasteet Vantaalla	6
Vantaan kaupungin ympäristöpolitiikka	7
Ympäristöpoliittiset linjaukset	8
Seuranta ja vastuut	11

Johdanto

Kestävän kehityksen periaatteet ovat viime vuosina nousseet entistä enemmän kaupunkisuunnittelua ja kaupungin omaa toimintaa ohjaaviksi tekijöiksi. Kaupunkien rooli sekä merkittävänä ympäristövai-kuttajana että kuormittajana on tiedostettu. Tämän vuoksi Vantaan kehittämisessä halutaan korostaa kaupungin omia mahdollisuuksia vastata suuriin ympäristöhaasteisiin, etenkin ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen ja luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen.

Kestävän kehityksen työ alkoi Vantaalla 1990-luvun puolivälissä, jol-loin kaupunginvaltuusto hyväksyi niin sanotun Aalborgin asiakirjan ja kaupungin ympäristöpolitiikan (23.1.1995). Tämän jälkeen laadittiin toi-mialojen ja tulosalueiden ensimmäiset kestävän kehityksen/ympäristö-ohjelmat. Uudet toimialojen ilmasto- ja ympäristöohjelmat valmistuivat vuoden 2009 lopussa ja alkuvuodesta 2010.

Kaupunki on sitoutunut kestävän kehityksen edistämiseen useiden ohjel-mien ja sitoumusten kautta. Kaupunkia ohjaavat välillisesti myös kansain-väliset ja kansalliset strategiat ja ohjelmat.

Kestävän kehityksen johdonmukainen edistäminen vaatii tuekseen ym-päristöpolitiikan, joka sisältää kaupungin pitkän aikavälin linjaukset eko-logisen kestävyiden ja ympäristönsuojelun edistämiseksi.

Ympäristöpolitiikka myös sitouttaa kaupungin eri toimialat yhteisiin kehittämistoimenpiteisiin ympäristöasioiden edistämiseksi. Lisäksi hyväksytty ympäristöpolitiikka on viesti siitä, että ympäristöasiat ovat kaupungissa tärkeässä roolissa ja että kaiken toiminnan lähtökohtana on ennakoiva asenne.

Pääkaupunkiseudun ilmastostrategia, kuntien energiatehokkuussopimus, kaupunginjohtajien energia- ja ilmastositoumus (Covenant of Mayors, Climate Change Declaration, kuntien ilmastokampanja), ilmansuojelun toimenpideohjelma, hulevesiohjelma, Itämerihaasteen toimenpideohjelma, viheralueohjelma, meluntorjuntaohjelma, kilpailukykyohjelma.

Ympäristöpolitiikan linjaukset määrittelevät ne pitkän aikavälin tavoitteet, joita tarvitaan kestäväen kehityksen toteuttamiseksi ja ympäristöhaasteisiin vastaamiseksi Vantaalla. Ympäristöpoliittisten linjausten laadinnan taustaksi on koottu katsaus ympäristön tilaan Vantaalla sekä selvitetty kyselyn avulla vantaalaisten ympäristöasenteita ja -käyttäytymistä. Lisäksi on tehty katsaus toteutuneeseen ympäristö- ja ilmastopolitiikkaan.

Ympäristöjohtaminen Vantaalla

Ympäristöjohtamisen keskeinen tavoite on ekologisen kestävyysden ylläpitäminen ja edistäminen kaupungissa. Kestävän kehityksen edistäminen on kirjattu kaupungin toiminta-ajatukseen, visioon ja arvoihin, ja se on osa kaupungin strategista suunnittelua. Kestävän kehityksen tavoitteet esitetään vuosittain sisällytettäväksi Vantaan tasapainoitettuun strategiaan.

Talousarvion ja taloussuunnitelman tavoitteet hyväksyy kaupunginvaltuusto. Strategiatyön lisäksi ympäristöjohtamisen keskeisiä välineitä ovat erilliset ohjelmat, kuten ilmansuojeluohjelma ja ilmastonmuutoksen sopeutumiseen liittyvä hulevesiohjelma sekä erityisesti toimialakohtaiset ilmasto/ympäristöohjelmat.

Vantaan kaupungin toiminta-ajatus

Vantaan kaupunki edistää asukkaidensa hyvinvointia, uusien työpaikkojen syntymistä ja kaupungin kestävästä kehitystä tarjoamalla hyvän toimintaympäristön ja järkevästi mitoitettut palvelut. Toiminnan lähtökohtana on kuntalaisten osallisuus ja avoin viestintä.

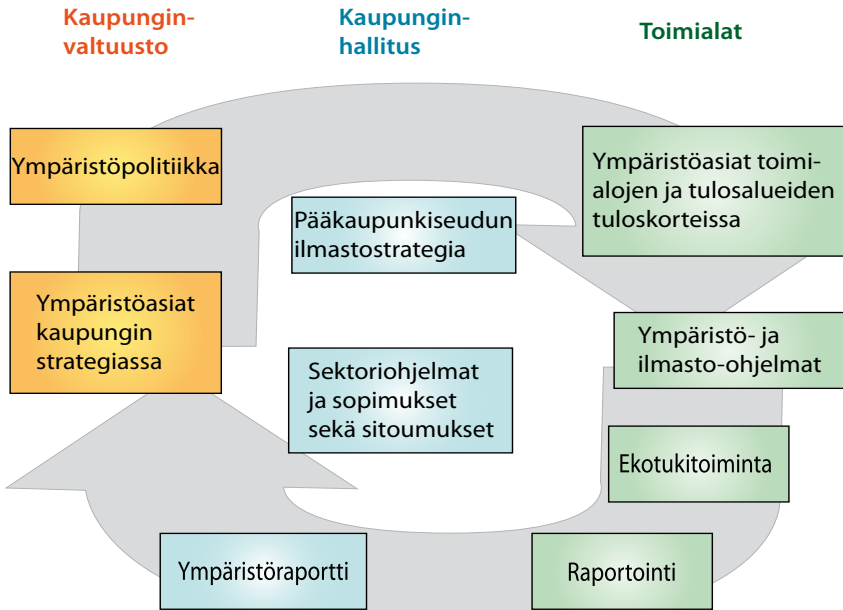
Vantaan visio

Vantaa on asukkaille ja yrittäjille Suomen vetovoimaisin ja kansainvälisin kotikaupunki, joka toimii kestävästä kehityksen suunnannäyttäjänä.

Kestävä kehitys arvosta

Turvataan hyvät elinmahdollisuudet nykyisille ja tuleville sukupolville. Ratkaisuissa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset näkökulmat, oikeudenmukaisuus ja pidetään talous tasapainossa.

Ympäristöpolitiikan linjaukset ohjaavat sekä strategisten tavoitteiden että toimialojen ilmasto/ympäristöohjelmien laadintaa ja konkretisoituvat niiden tavoitteissa ja toimenpiteissä.

Ympäristöjohtaminen Vantaalla

Ympäristöjohtamiseen kuuluu myös tavoitteiden toteutumisen seuranta ja arviointi sekä jatkuvan parantamisen periaate. Kaupunkitasaisten sitovien tavoitteiden toteutumista seurataan kolme kertaa vuodessa. Vantaa-sopimuksen (2010-2013) ilmastotavoitteiden ja toimialojen ilmasto-ohjelmien toteutumisesta raportoidaan neljä kertaa vuodessa kaupunginvaltuustolle.

Lisäksi toimialojen ilmasto/ympäristöohjelmat raportoidaan vuosittain asianomaiselle lautakunnalle. Vuosittain julkaistava ympäristöraportti kertoo mittareiden ja esimerkkien avulla ekologisen kestävyys edistymisestä Vantaalla.

Ympäristöhaasteet Vantaalla

Merkittävimmät ympäristöhaasteet Vantaalla liittyvät ilmastonmuutokseen, jonka hillintään kaupunki voi vaikuttaa ennen kaikkea maankäytön ja liikenteen suunnittelulla eli tiivistämällä kaupunkirakennetta ja edistämällä joukkoliikennettä. Kasvihuonekaasupäästöjä aiheuttavat merkittävästi myös energiantuotantotapa sekä asukkaiden ja yritysten energiankäyttö ja muut kulutustottumukset. Näiden päästöjen vähentyminen edellyttää kaupungilta viestintää, kasvatusta ja neuvontaa sekä muuta yhteistyötä sidosryhmien kanssa.

Kaupungin oman toiminnan esimerkillisyys vaikuttaa myös monin tavoin sekä suoraan että välillisesti. Ennen kaikkea tavara- ja palveluhankintojen kautta voidaan vähentää muiden toimijoiden aiheuttamia kasvihuonevaikutuksia.

Luonnon monimuotoisuuden säilymisen haasteena Vantaalla on elinympäristön pirstoutuminen ja ekologisten yhteyksien katkeaminen sekä yleinen luonnon monimuotoisuuden väheneminen. Vantaan kaupunkimaisemassa erityisen arvokkaita ovat lukuisat virtavedet ja purot, joiden kunnostaminen ja ennallistaminen on biodiversiteetin turvaamisessa ykkösasia.

Vantaalla korostuu liikenteen aiheuttama melu. Erityisesti kaavoittamisella voidaan vaikuttaa asuinalueiden yleiseen melutasoon.

Vantaan kaupungin ympäristöpolitiikka

Vantaan kaupunki on ympäristövastuullinen toimija ja sitoutuu:

- ottamaan huomioon ekologisesti kestäväen kehityksen näkökulman kaikessa toiminnan suunnittelussa
- edistämään jatkuvaa parhaiden käytäntöjen ja asiantuntemuksen kehittämistä ympäristöasioissa kouluttamalla henkilökuntaa
- edistämään ympäristönsuojelua kaupungin ja sen sidosryhmien toiminnassa
- vähentämään kaupungin ympäristövaikutuksia parantamalla jatkuvasti ympäristönsuojelun tasoa
- toteuttamaan tätä politiikkaa kaupunkistrategian ja toimialoitteisten ohjelmien laadinnassa sekä niiden seurannassa
- toimimaan esimerkillisesti ympäristöasioissa
- edistämään asukkaiden, yritysten ja työntekijöidensä ympäristötietoisuutta ja ympäristövastuullista toimintaa

Toimintaperiaate

Vantaa kasvaa kestävästi kohti hiilineutraaliutta *. Kaupunki kantaa ympäristövastuuta kaikessa päätöksenteossaan ja toiminnassaan.

* Hiilineutraalilla tarkoitetaan 80 prosentin päästövähennystä, jolloin loput 20 prosenttia päästöistä kompensoidaan muilla kuin päästöjen vähentämisen keinoin.

Ympäristöpoliittiset linjaukset

Luonto on korvaamaton pääoma

Huolehdimme suunnittelussa ja toteutuksessa luonnon monimuotoisuuden säilymisestä sekä turvaamme toimivat ekosysteemipalvelut ja ekologiset yhteydet.

Tiedostamme pienvesistöjen arvot ja parannamme niiden ekologista tilaa.

Edistämme viheralueiden kestävää virkistyskäyttöä.

Huolehdimme hengitysilman ja vesien puhtaudesta valvomalla haitallisten aineiden pääsyä ympäristöön.

Käytämme luonnonvaroja säästeliäästi.

Ekosysteemipalveluiden muodostuminen ja säilyminen edellyttää biologista monimuotoisuutta ja toimivia ekosysteemejä.

Vantaan luonnonsuojelualueet ja niitä täydentävät viheralueet muodostavat edustavan luontotyyppien verkoston. Ne säilyttävät lajiston monimuotoisuutta sekä palvelevat kaupunkilaisten virkistystarpeita sekä toimivat merkittävänä hiilinieluna.

Järkevillä hankinnoilla sekä jätteiden hyötykäyttöä edistämällä säästetään luonnonvaroja.

Kestävä kaupunkikehitys on vastaus ympäristöhaasteisiin

Rakentamalla ekologisesti kestävää kaupunkia hillitsemme ilmastonmuutosta. Tiivistämme kaupunkirakennetta säilyttäen tärkeät viheralueet ja niiden väliset yhteydet laadukkaan kaupunkiympäristön turvaamiseksi.

Luomme edellytykset vaivattomalle liikkumiselle sekä joukkoliikenteen ja pyöräilyn osuuden kasvattamiselle.

Otamme huomioon ilmastonmuutokseen sopeutumisen kaikessa suunnittelussa ja toiminnassa.

Lisäämme uusiutuvan energian käyttöä. Materiaali- ja energiatehokkuus ja elinkaarikustannukset ohjaavat suunnitteluamme, toimintaamme ja hankintojamme.

Minimoimme melulle altistumista ja turvaamme hiljaisten alueiden säilymisen.

Kaupunkirakenteen tiivistäminen, joukkoliikenteen ja pyöräilyn edistäminen sekä energiatehokas rakentamistapa sekä uudis- että korjausrakentamisessa hillitsevät ilmastonmuutosta.

Sään ääri-ilmiöillä ja ilmastonmuutoksella on vaikutuksia niin rakennettuun ympäristöön kuin luonnonympäristöönkin. Ilmastonmuutoksen vaikutukset ihmisille, etenkin riskiryhmille, vaativat myös sopeutumistoimia.

Kaupunki voi vaikuttaa omilla valinnoillaan ja sidosryhmiensä kautta materiaalien ja energian tehokkaaseen käyttöön sekä uusiutuvan energian käytön lisääntymiseen.

Meluntorjunnan kehittäminen on tärkeää sekä ihmisten terveyden suojelemiseksi että ympäristön viihtyisyyden kannalta. Muuta ympäristöä rauhallisemmat niin sanottu kaupunkimaiset hiljaiset alueet ovat virkistykseen kannalta erityisen tärkeitä.

Vastuu ympäristöstä on yhteinen

Ohjaamme ympäristövastuulliseen käyttäytymiseen ympäristötietoisuutta vahvistamalla.

Edistämme ympäristöasioita yhteistyöllä - asukkaiden, yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa.

Vahvistamme ympäristöpolitiikkaa tukevaa tutkimus- ja kehitystoimintaa.

Vastuu kestävän kehityksen periaatteiden toteuttamisesta kuuluu kaikille. Ympäristövastuullinen toiminta edellyttää omien vaikutusmahdollisuuksien tunnistamista. Kestävän kehityksen kasvatusta ja koulutusta tarjotaan ja sitä toteutetaan kaikilla koulutustasoilla ja kaikenikäisille.

Tehokas ympäristöviestintä sekä asukkaille että muille sidosryhmille lisää ympäristötietoisuutta ja edistää ympäristövastuullista käyttäytymistä. Yhteistyö ja osallistaminen ovat edellytyksenä ympäristövastuullisten toimintatapojen juurruttamisessa jokapäiväiseen elämään.

Ajantasainen ja monipuolinen tutkimustieto luovat luotettavan pohjan sekä auttavat ohjaamaan suunnitellua ja toimintaa.

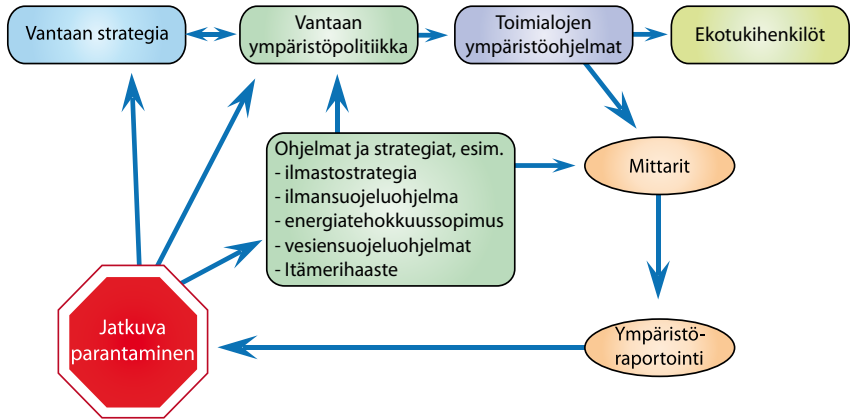
Seuranta ja vastuut

Ympäristöpolitiikan toteutumisen seurannasta ja kehittämisestä vastaa eri toimialojen johdosta koottu Ilmastonmuutosjohtoryhmä.

Koko kaupungin toimintaa käsittelevän ympäristöraportin laatii ympäristökeskus, joka myös vastaa hallintokuntien ilmasto- ja ympäristöohjelmien koordinoinnista ja seurannan kehittämisestä.

Vastuu tiedon tuottamisesta kuuluu toimialoille, jotka myös vastaavat lautakunta- ja johtokuntatason raportoinnista.

Ympäristöpolitiikan toteutumista seurataan vuosittaisessa ympäristöraportissa, jonka hyväksyy kaupunginhallitus. Raportissa on mukana myös kaupunkiorganisaation ja liikelaitosten ympäristötilinpito, joka liitetään vuosittain myös kaupungin tilinpäätökseen

Ympäristöjohtamisen rakenne Vantaalla

Vantaa

Vantaan kaupunki
Ympäristökeskus
Pakkalankuja 5, 01510 Vantaa
Puhelin 09 839 11